

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการคัดเลือกและการวิเคราะห์เนื้อหาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ของหนังสือพิมพ์รายวัน ดำเนินการโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ของหนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวสาร SME โดยออกแบบการวิจัยออกเป็นสองส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหา SME ในหนังสือพิมพ์รายวัน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอเนื้อหา SME ของหนังสือพิมพ์รายวัน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหา SME ในหนังสือพิมพ์รายวัน

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาคือ ข่าว บทบรรณาธิการ คอลัมน์ประจำ และบทความในหนังสือพิมพ์ เช่น บทความทางวิชาการ บทความวิเคราะห์เหตุการณ์ บทความวิจารณ์ สารคดี และอื่นๆ เช่น จดหมายร้องทุกข์ และเนื้อหาบรรยายได้ภาพข่าว ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะกรอบเช้า ที่พิมพ์จำหน่ายใน 1 กรกฎาคม 2541 ถึง 30 มิถุนายน 2542

กลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกข้อฉบับของหนังสือพิมพ์ที่ทำการศึกษา ใช้วิธีการคัดเลือกโดยแยกประเภทของหนังสือพิมพ์ออกเป็น 4 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์คุณภาพ หนังสือพิมพ์ประชานิยม หนังสือพิมพ์ธุรกิจ และหนังสือพิมพ์ข่าวทั่วไปภาษาอังกฤษ ซึ่งมีกลุ่มผู้อ่านแตกต่างกัน จากนั้นทำการคัดเลือกตัวแทนหนังสือพิมพ์ที่มีโต๊ะข่าวเศรษฐกิจมาประเภทละ 1 ฉบับ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ตัวแทนหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ ชื่อ มติชน เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์คุณภาพ ไทยรัฐ เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประชานิยม ผู้จัดการรายวัน เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ธุรกิจ และบางกอกโพสต์ เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ข่าวทั่วไปภาษาอังกฤษ

ขนาดของตัวอย่าง

ขนาดของตัวอย่างที่นำมาศึกษา ได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมเนื้อหาประเภท ข่าว บรรณาธิการ คอลัมน์ประจำ บทความในหนังสือพิมพ์ เช่น บทความทางวิชาการ บทความวิเคราะห์ เหตุการณ์ บทความ สาระคดี และอื่นๆ เช่น จดหมายร้องทุกข์ และเนื้อหาบรรยายใต้ภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ SME ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2541-30 มิถุนายน 2542 โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับทุกวันตามระยะเวลาที่กำหนด รวมจำนวนหนังสือพิมพ์ทั้งหมด ฉบับ 1,408 ฉบับ

การคัดเลือกข้อมูล

การคัดเลือกข้อมูลจะคัดเลือกจากหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ ที่ออกวางจำหน่ายในระยะเวลา 1 ปี คือ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับ จะได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 1,408 ฉบับ ในรอบ 1 ปี ตั้งแต่ วันที่ 1 กรกฎาคม 2541- 30 มิถุนายน 2542

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเนื้อหา SME ในหนังสือพิมพ์ได้มาจาก หอสมุดแห่งชาติ และ หอสมุดผู้จัดการรายวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการวิเคราะห์เนื้อหาข่าว SME ผู้วิจัยใช้การบันทึกข้อมูลลงตารางเก็บตัวเลข (Coding Sheet) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยแยกประเด็นดังนี้

1. ตารางแสดงความถี่ในการนำเสนอเนื้อหา SME ของหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ
2. ตารางจำแนกข้อมูลตามประเภทของเนื้อหา SME ได้แก่
 - 2.1 ข้อมูลทั่วไป SME
 - 2.2 การนำเสนอเนื้อหา SME ในประเด็นเศรษฐกิจ
 - 2.3 การนำเสนอเนื้อหา SME ในประเด็นการเมือง
 - 2.4 การนำเสนอเนื้อหาอื่นๆ นอกเหนือจากประเด็นข้อมูลทั่วไป SME ประเด็นเศรษฐกิจ ประเด็นการเมือง

3. ตารางจำแนกข้อมูลตามรูปแบบของเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับโดยแบ่งออกเป็น

3.1 ข่าว

3.2 บทบรรณาธิการ

3.3 บทความ ประกอบด้วย บทความทางวิชาการ บทวิเคราะห์เหตุการณ์
บทวิจารณ์ บทความทางวิชาการ บทวิเคราะห์เหตุการณ์ บทวิจารณ์ สารคดี

3.4 คอลัมน์ประจำ

3.5 อื่นๆ เช่น จดหมายร้องทุกข์ และเนื้อหาบรรยายได้ภาพข่าว

4. ตารางจำแนกข้อมูลตามตำแหน่งหน้าที่นำเสนอเนื้อหา SME ได้แก่

4.1 หน้าหนึ่ง

4.2 หน้าใน

4.3 หน้าบทความ

4.4 หน้าอื่นๆ เช่น หน้าการเมือง หน้าภูมิภาค หน้าข่าวต่อ

5. ตารางจำแนกข้อมูลตามแหล่งที่มาของเนื้อหา SME โดยแบ่งเป็น

5.1 แหล่งข่าวประจำ ได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รัฐวิสาหกิจ นักวิชาการ
นักการเมือง

5.2 แหล่งข่าวพิเศษ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักธุรกิจ การประชุมหรืองานสัมมนา
การแถลงข่าว

5.3 แหล่งข่าวจากสิ่งตีพิมพ์ ได้แก่ ใบปลิว แผ่นประกาศแถลงการณ์ หรือ เป็น
นิตยสาร ตลอดจนข่าวแจก จากหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชน
ที่ต้องการเผยแพร่ผลงานของคนสู่สาธารณชน

5.4 แหล่งข่าวจากสำนักข่าวต่างๆ ในประเทศและต่างประเทศ เช่น เอพี
รอยเตอร์

5.5 ไม่ระบุแหล่งข่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จำแนกตามความถี่ ได้แก่ ความบ่อยครั้งที่เนื้อหา SME ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์
2. จำแนกตามประเภทของเนื้อหา SME ที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ประเด็นเศรษฐกิจ ประเด็นการเมือง และข้อมูลทั่วไป SME
3. จำแนกตามรูปแบบ ได้แก่ ข่าว บทความ บทบรรณาธิการ คอลัมน์ประจำ
4. จำแนกตามตำแหน่งที่นำเสนอเนื้อหา SME ได้แก่ หน้าหนึ่ง หน้าใน หน้าอื่นๆ

5. จำแนกตามแหล่งที่มาของข่าวสาร ได้แก่ แหล่งข่าวประจำ แหล่งข่าวพิเศษ เอกสารและสิ่งตีพิมพ์ สำนักข่าวต่างประเทศ และไม่ระบุแหล่งข่าว
6. เปรียบเทียบปริมาณความถี่ รูปแบบ ประเด็น เนื้อหา และแหล่งข่าวของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับ

หน่วยในการวิเคราะห์

1. จำแนกตามความถี่ของเนื้อหาที่ปรากฏทั้งหมด วัดเป็นรายเรื่อง (Item)
2. จำแนกตามประเภทของเนื้อหา SME หน่วยที่ใช้ได้แก่ แนวคิดหลัก (Theme)
3. จำแนกตามรูปแบบ โดยมีหน่วยการวิเคราะห์เป็นรายเรื่อง (Item)
4. จำแนกตามตำแหน่งที่นำเสนอเนื้อหา SME โดยมีหน่วยการวิเคราะห์เป็นรายเรื่อง (Item)
5. จำแนกตามแหล่งที่มาของข่าวสาร โดยมีหน่วยการวิเคราะห์เป็นรายเรื่อง (Item)

ความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.1 การทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล (Validity) ในขั้นแรกจะสุ่มตัวอย่างเนื้อหาด้าน SME แล้วทำการศึกษา และให้ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ และแหล่งข่าวจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำผลการพิจารณานั้นมาจัดประเภทที่มีความเห็นตรงกัน
- 1.2 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ในการวิเคราะห์เนื้อหามีการทดสอบความเชื่อมั่น โดยอาศัยการคำนวณตามหลักการของ Holsit

$$\text{สูตร } R = \frac{2(C1.C2)}{C1+C2}$$

C1, C2 = เป็นจำนวนของประเภทผู้ที่ลงรหัส 2 คนความเห็นตรงกัน

C1+C2 = เป็นจำนวนของประเภททั้งหมดที่ผู้ลงรหัสสองคนพิจารณา

สำหรับค่าที่คำนวณออกมาได้ ตามหลักการของ Goldsen and Kaplan นั้นไม่ควรจะมีค่าต่ำกว่า 0.75 จึงจะถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง

จากการคำนวณตามหลักการของ Goldsen and Kaplan พบว่า ค่าที่คำนวณได้คือ 0.84 จึงถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์และอธิบายปริมาณ ความถี่ ประเภท รูปแบบ และแหล่งที่มาของเนื้อหาที่นำเสนอใช้การระบุความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเสนอเนื้อหา SME ของหนังสือพิมพ์รายวัน

ในตอนี่ 2 นี้จะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) เป็นเทคนิคในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจและได้ปฏิบัติงานในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นแหล่งข่าว

ในตอนนี้จะสัมภาษณ์ บรรณาธิการข่าว หรือ หัวหน้าข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับ ได้แก่

1. แสงทิพย์ ยิ้มละมัย
หัวหน้าข่าวเศรษฐกิจหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
2. นงนุช สิงหะเดชะ
หัวหน้าข่าวเศรษฐกิจหนังสือพิมพ์มติชน
3. สุวิชา เพียรราษฎร์
บรรณาธิการข่าวเศรษฐกิจหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน
4. พัฒนพงศ์ จันทรานนทวงศ์
บรรณาธิการข่าวเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

ในการสัมภาษณ์บรรณาธิการทั้ง 4 คน ได้กำหนดแนวคำถามประเด็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวและประสบการณ์ในการทำข่าว
2. กระบวนการผลิตข่าว

- 2.1 หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีการกำหนดนโยบายในการนำเสนอเนื้อหา SME หรือไม่ อย่างไร
- 2.2 หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คัดเลือก และการกำหนดเนื้อหา SME ที่นำเสนอในการ หนังสือพิมพ์ขึ้นอยู่กับสิ่งใดบ้าง
- 2.3 ปัจจัยภายในองค์กรหนังสือพิมพ์ส่งผลกระทบต่อกระบวนการคัดเลือก การกำหนดเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา SME หรือไม่ อย่างไร
- 2.4 หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่อง SME จากแหล่งใดบ้าง
3. แนวคิดเกี่ยวกับข่าว SME
 - 3.1 SME กับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในรอบปี 2541-2542 หนังสือพิมพ์มีบทบาทอย่างไร
 - 3.2 หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับตระหนักถึงเรื่อง SME หรือไม่ อย่างไร
 - 3.3 วัตถุประสงค์ในการนำเสนอข่าว SME ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ
 - 3.2 ประเด็นหลักที่เน้นในการนำเสนอเนื้อหา SME
 - 3.3 หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีแนวโน้มในการนำเสนอเนื้อหา SME อย่างไร

ในตอนนี้จะสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอเนื้อหา SME ของหนังสือพิมพ์ จากหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับ SME ซึ่งถือเป็นแหล่งข่าวสำคัญของหนังสือพิมพ์ และเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบเรื่อง SME โดยตรง ซึ่งในปัจจุบันมีเพียงกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ การสัมภาษณ์นี้จะเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จากฝ่ายเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเผยแพร่ข้อมูล SME ในรูปแบบของการแถลงข่าว และการจัดทำเอกสาร รวมถึงจัดเก็บและติดตามการนำเสนอข้อมูล SME โดยตรง จำนวน 1 คน

ในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้กำหนดแนวคำถามประเด็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานของหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ SME
2. สถานการณ์ SME ในรอบปี 2541-2542 เป็นอย่างไร
3. หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหา SME สัมพันธ์กับสถานการณ์ของประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร
4. หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหา SME สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางในการส่งเสริม SME ของหน่วยงานรัฐ หรือไม่ อย่างไร
5. ข้อเสนอแนะในการนำเสนอเนื้อหา SME ของหนังสือพิมพ์

การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ จะนำเสนอ โดยการเขียนบรรยายถึงลักษณะของกระบวนการผลิตข้าว SME ในแต่ละขั้นตอน รวมไปถึงการจัดทำตารางจำแนกผลการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวทั้ง 4 คน ตามประเด็นที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ ได้สรุปผลการศึกษาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากวิเคราะห์ เป็นบทสรุปข้อเสนอแนะใน บทต่อไป